

Тема 5. ГРУПОВІ МЕТОДИ ПСИХОКОРЕКЦІЙНОЇ РОБОТИ

- 5.1. Специфіка групової форми психокорекції.
- 5.2. Особливості комплектування групи.
- 5.3. Групова динаміка, цілі та завдання, норми групи.
- 5.4. Біхевіорально-орієнтовані групи.
- 5.5. Тренінгові групи (Т-групи).
- 5.6. Групи зустрічей.
- 5.7. Гештальт-групи.
- 5.8. Транзактний аналіз у групі.
- 5.9. Психодраматичний підхід.
- 5.10. Тілесно-орієнтований підхід.

5.1. Специфіка групової форми психокорекції

У вітчизняній психологічній практиці групові форми роботи набули поширення в кінці ХХ століття, завдяки контактам із зарубіжними фахівцями та їхнім науково-методичним доробкам, які стали класичними у світовій прикладній психології. Зокрема, це стосується роботи з малими групами.

Існує велика кількість класифікацій психокорекційних і психотерапевтичних груп, які знайшли своє відображення в працях таких авторів, як К. Рудестам, І. Ялом, Т. С. Яценко, Ф. Перлз, Г. Лейтц, А. Е. Айві, Е. Берн, Ормонт Р. Луї, В. Ю. Большаков, С. С. Харін, С. В. Петрушин, Н. Пезешкіан, А. Ф. Бондаренко, І. В. Вачков, Ю. М. Ємельянов, Б. Річард, Г. Джон, Л. Александр, Д. Кіппер, К. Роджерс та інші.

Інтерес до групових форм роботи з кожним роком зростає. На ринку психологічної допомоги працює багато різновидів груп, які спеціалізуються в різних галузях.

Груповий аналіз. Було висунуто *три основні моделі* психоаналітичноорієнтованої групової терапії, основні принципи яких коротко можна виразити так:

- 1) психоаналіз у групі;
- 2) психоаналіз групи;
- 3) психоаналіз через групу або за допомогою групи.

Для того, щоб досягти успіху, будь-яка група повинна розвиватися як єдине ціле, як організм. Для цього необхідно створити «містки» між членами групи. Це спосіб об'єднання людей, за допомогою якого вони можуть розкрити один одному внутрішній світ, що буває важко зробити в повсякденному житті.

Методи створення «містків»: відкриті питання, прямі питання й питання члену групи про взаємодію між двома іншими членами групи.

Згідно з **першою моделлю** психотерапевтичний процес протікає так: кожний член групи проходить аналіз у присутності всіх інших. Керівник працює з кожним окремо без участі групи.

Прихильники цього підходу стверджують, що спостерігачі індивідуального психоаналізу не є пасивними глядачами, а самі включаються в процес внутрішнього переживання і виявляють емпатію до клієнта, з яким працює аналітик.

Друга модель базується на тому, що керівник намагається проводити психоаналіз усієї групи загалом.

Третя модель зводиться до того, що відбувається об'єднання всіх трьох моделей – психотерапія в групі, психотерапія групи і психотерапія через групу.

Роль керівника в групі-аналізу відрізняється від ролі керівника групи в інших психологічних напрямках **низькою активністю**. Люди зустрічаються в групі для вирішення своїх проблем, обмінюються думками у формі вільної дискусії. Психоаналітик у групі поводить пасивно, не прагне надати динамічності роботі групи. Іноді він може мовчати впродовж усієї сесії, що викликає в учасників здивування і породжує питання: «Чому ми сюди прийшли? Які тут правила? Про що потрібно говорити?». Цей період є справжнім випробуванням для керівника групи.

Аналітики групових процесів виділяють **чотири їх рівні**:

- 1) рівень реальності, яка протікає;
- 2) рівень перенесення;
- 3) рівень проекції;
- 4) рівень архетипів.

Перший рівень відображає горизонтальний зріз комунікації, детермінований принципом «тут і зараз».

На другому рівні керівник сприймається як родич, а члени групи – як брати і сестри.

Третій рівень – рівень проекції, на якому для члена групи інші люди, які сидять у колі, стають частинами себе, що нехтуються.

На найглибшому – **четвертому рівні** – усі знання, емоції, сили групи проектується на ведучого, а група стає «мамою», яка здатна і похвалити, і покарати. У розумінні архетипів груп аналітики виходять не з юнгівського тлумачення, а з ідеї резонансу особистих проблем учасника групи й проблем групи в цілому.